

Nr 94.

Av herr **Källman**, om statens övertagande av kommunala gymnasiet i Lidingö.

År 1913 inrättades i dåvarande Lidingö köping en kommunal samskola, som snabbt utvecklades, så att den redan läsåret 1919—1920 bestod av fyraårigt latingymnasium, treårig högre flickskola och realskola. Läsåret 1920—1921 utökades gymnasiet med reallinje. Från och med vårterminen 1923 har läroverkets rektor haft rätt att anställa studentexamen.

År 1921 ingingo kommunalfullmäktige i Lidingö till Kungl. Maj:t med hemställan, att i samband med den då pågående utredningen angående läroverkens omorganisation åtgärder måtte vidtagas för statens övertagande av Lidingö kommunala läroverk i dess helhet eller åtminstone av gymnasiet. Denna hemställan överlämnades till den då arbetande skolkommissionen, som också i sitt betänkande föreslog dels ett förstatligande av den dåvarande mellanskolan i Lidingö, dels upprättande av ett statligt realgymnasium. Emellertid blev enligt statsmakternas beslut endast mellanskolan förstatligad. Lidingö läroverk består nu av 1) statens fyraåriga samrealskola med de tre första klasserna fördelade på parallellavdelningar, 2) det kommunala fyraåriga latin- och realgymnasiet samt 3) den kommunala högre flickskolelinjen.

Såsom skäl för sitt frångående av skolkommissionens förslag beträffande Lidingö anförde departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet, att möjlighet icke förelåg att för det dåvarande tillgodose alla framkomna önskemål om inrättande av nya högre läroverk, varför en begränsning vore nödvändig. Vad särskilt beträffade Lidingö, ansågs denna ort kunna lämnas åsido med hänsyn till den omständigheten, att den där förefintliga kommunala mellanskolan föreslogs skola ombildas till realskola.

Stadsfullmäktige i Lidingö kunde för sin del ej betrakta denna lösning av läroverksfrågan såsom slutgiltig. De inlämnade till Kungl. Maj:t en skrivelse av den 20 februari 1931, vari hemställdes om förslag till riksdagen, att Lidingö kommunala gymnasium måtte omändras till ett statsgymnasium med latin- och reallinje.

Denna skrivelse har ännu icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Det synes emellertid rätt och skäligt, att Lidingö stad får sitt ifrågavarande önskemål tillgodosett. De årliga utgifterna för gymnasiet uppgå till ett med hänsyn till kommunens tillgångar betydande belopp. Visserligen är det en livsfråga för Lidingö stad att där finnes ett högre läroverk med studentexamensrätt, men upprätthållandet av ett sådant torde likväl icke så mycket vara en kom-

munal angelägenhet som fastmera ett statsintresse. Av den högre undervisningens historia i vårt land framgår, att så snart ett starkt och varaktigt behov av ett läroverk på en ort kunnat påvisas, så har staten brukat tillgodose detta behov genom att upprätta antingen ett nytt läroverk eller övertaga ett redan existerande kommunalt dylikt.

Behovet av ett högre läroverk i Lidingö är förvisso både starkt och varaktigt. Antalet lärjungar har under tidsperioden 1919—1933 undergått en betydande och på det hela taget jämn ökning. Det har innevarande läsår uppnått sitt maximum hittills, nämligen (enligt höstterminens katalog):

	Gossar	Flickor	Summa
i realskolan	169	151	320
i gymnasiet	83	41	124
å flickskolelinjen	—	28	28
Summa:	252	220	472

Av de allmänna läroverk, vilkas kommunala gymnasier genom riksdagsbeslutet 1927 förststatligades, ha endast Eskilstuna och Södertälje större sammanlagt lärjungeantal än Lidingö, medan Eksjö, Landskrona, Skövde och Uddevalla hava mindre. Och av de allmänna läroverk, som för närvarande äro utrustade med kommunalt gymnasium, är Lidingö det ojämförligt största, då nämligen det till storleken närmaste (Eslöv) enligt senast tillgängliga uppgifter endast har 315 lärjungar.

Kungl. Maj:t föreslår årets riksdag upprättandet av ett högre allmänt läroverk i Bromma i Stockholm. Häremot torde icke vara något att invända, men det synes i hög grad skäligt, att Lidingö, som en följd av år på egen bekostnad underhållit ett stort och välbehövt gymnasium, samtidigt får detta förststatligat. Härvidlag torde icke heller böra förbises det förhållandet, att Lidingö läroverk redan nu får mottaga elever från Stockholm och att deras antal, som nu är litet, sannolikt kommer att växa i och med Djurgårdens ökade bebyggelse. I varje fall har ett högre läroverk i Lidingö möjlighet att även i någon mån avbelasta de överfyllda läroverken i huvudstaden.

På grund av vad sålunda anförts, få vi härmed hemställa, det riksdagen ville besluta,

att kommunala gymnasiet i Lidingö från och med läsåret 1934—1935 måtte successivt övertagas av staten.

Stockholm den 23 januari 1934.

G. W. Källman.